

ΕΛΑΙΩΝΑΣ '23 - ΧΘΟΝΙΟ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ: "ΡΙΖΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ" ΑΜΚΕ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΚΑΣ

Η εικαστική έκθεση «Ελαιώνας '23 – Χθόνιο και Ανθρωπόκαινος» φιλοξενεί τα έργα 48 καλλιτεχνών, συνοδευόμενη από ένα πλούσιο δημόσιο πρόγραμμα, performances και άλλες δράσεις. Εστιάζει στο Χθόνιο στοιχείο και την Ανθρωπόκαινο εποχή μέσα από την σύγκρουση αλλά και την συνομιλία τους, με την περιοχή του Ελαιώνα να αποτελεί το πεδίο μελέτης και το σημείο τέλεσης και αναφοράς. Η έκθεση με τα έργα, τις ομιλίες και τις δράσεις του πρότζεκτ έχει ως στόχο να αναδείξει τις κρίσιμες και σύνθετες καταστάσεις που έχει προκαλέσει η διαχρονική συνομιλία αλλά και σύγκρουση Φύσης και Ανθρώπου, τα δίπολα που κυριαρχούν στην περιοχή σαν αποτέλεσμα του σκληρού ανθρώπινου αποτυπώματος, την σχέση του παρελθόντος με το παρόν και αντιστρόφως. Ο περίφημος Ελαιώνας επί Πεισιστράτου, στο πέρασμα του χρόνου και μέσα από τις ανθρώπινες επιλογές εξελίχθηκε στη γόνιμη αγροτική γη της Αθήνας μέχρι τη δεκαετία του εξήντα, που με τη σειρά της μετατράπηκε σε νεκρή γη από τα απόβλητα της άναρχης εκβιομηχάνισης. Παρόντα είναι τα πεδία του Χθόνιου και της Αρχαιολογίας με την γονιμότητα του εδάφους και την τελετουργική διάσταση της διαδρομής των μυστών, όσο και της Ανθρωποκαίνου εποχής με την ανθρώπινη δραστηριότητα που αντανακλά, λοιπόν, στην πολιτική και την οικονομική εξέλιξη της περιοχής, στη χρονική της διαδρομή, με τις καταστρεπτικές συνέπειες στη φύση και το τοπίο που άφησε το ανθρώπινο αποτύπωμα, αλλά και το κρίσιμο ερώτημα που αφορά στο σήμερα και το μέλλον της περιοχής (και όχι μόνον) : **«και τώρα τι κάνουμε;»**

ΤΟΜΗ ΣΤΟ ΣΩΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΟΔΟΥ

Στο αστικό πεδίο, όπου η οδός Μαρκόνη ως «σύνορο» του Δήμου Αθηναίων με τον Δήμο Αιγάλεω, τέμνει την Ιερά Οδό, βρίσκονται ο αρχαιολογικός χώρος με τις βάσεις της αρχαίας γέφυρας του Κηφισού, ο σταθμός "Ελαιώνας" του Μετρό, κοντέινερ και αποθήκες στο παρακείμενο οικόπεδο της ΣΤΑ.ΣΥ από την περίοδο της εκσκαφής και επέκτασης του Μετρό με την γραμμή 3, ο χώρος «Souzy Tros» της Μαρίας Παπαδημητρίου και η γειτονιά Μαρκόνη ως ένας μοναδικός κοινωνικός θύλακας της περιοχής... Οι χώροι αυτοί είναι και οι χώροι της έκθεσης, με τα έργα των συμμετεχόντων καλλιτεχνών, τις performances και το Δημόσιο πρόγραμμα που θα αξιοποιήσουν τη συνομιλία της σύγχρονης τέχνης, του αρχαικού και φωτογραφικού υλικού της Μάνιας Μπενίση και της Μαρίας Παπαδημητρίου από την ευρύτερη περιοχή, καθώς και τον επιστημονικό λόγο των ομιλητών/τριών, με την ιστορία και το παρόν της περιοχής, με σκοπό να αναδειχθούν το στρωματογραφικό υπόβαθρο της Αθηναϊκής μητρόπολης και το ανθρωπογενές αποτύπωμα που συνεχίζει να υπάρχει στην αίσθηση και στο σώμα της πόλης. *"Η γειτονιά Μαρκόνη είναι μία από τις γειτονίες εκείνες που συναντά κανείς στις μεγάλες πόλεις. Ξεχασμένες, χωρίς καμία υποδομή, συνήθως βρίσκονται κοντά στις βιομηχανίες. Αλλωστε αυτές τις δημιουργούν. Στην καρδιά της πόλης, αλλά καλά κρυμμένες "πόλεις της σιωπής", όπως τις ονομάζει ο Gramsci. Αυτές, μονοκατοικίες, αλάνες, λασπόνερα. Το Μαρκόνη, το "άνθος του κακού", βρίσκεται στην πιο εγκαταλελειμμένη περιοχή της Αθήνας, στον Ελαιώνα. Βιομηχανίες, βιοτεχνίες, βυρσοδεψεία, σκουπιδότοποι, χυτήρια, πρακτορεία μεταφορών, νεκροταφεία αυτοκινήτων και η Ναυτική Βάση. Το υπέδαφος του Ελαιώνα ως αθηναϊκό παράδειγμα είναι ένα ενδελεχές αρχείο που αφηγείται την πλήρη ιστορία της συγκρότησης του τοπίου του. Στη γειτονιά αυτή διαβάζει κανείς τις γραφές που άφησε το ανθρώπινο χέρι. Νέα ίχνη, ανθρωπογενή, εγγράφονται στο αρχείο της ανοικοδομημένης αθηναϊκής γης. Το αργιλικό χώμα μυρίζει βιοπορισμό". (Ο Ελαιώνας της Αθήνας - Ο χώρος και οι άνθρωποι στο πέρασμα του χρόνου, Ρωπαΐτου - Τσαπαρέλη Ζωή, Εκδ. Φιλιππότης, Ιούνιος 2006)*

“Στο οργανικό σώμα της πόλης, εγγράφονται στρώμα με το στρώμα η ανάπτυξη και η εξέλιξη της, οι χώροι που αναπνέει και εκείνοι από όπου τρέφεται, οι τόποι λατρείας και κλέους αλλά και εκείνοι των αποβλήτων και της δυσοσμίας της. Εγγράφονται επίσης οι αλληλεπιδράσεις της με την κοινωνία των ανθρώπων της όπως και με άλλες φυλές, οι περίοδοι της δόξας της και οι ώρες των καταστροφικών επιδρομών και αλώσεων του σώματος της ως Körper. Υλικά με μηδαμινή αξία και για τον γεωλόγο και για τον αρχαιολόγο, που επιδέχονται μια και μόνη λεκτική στρωματογραφική περιγραφή κατά ISO πριν περάσουν στη λήθη: «ανθρωπογενείς επιχώσεις».

Τί επιχώνουν οι επιχώσεις; ποιος τις φέρνει; οι καιροί; οι άνθρωποι; τί δείχνουν; αποσάθρωση και διάβρωση, αφαίρεση και πρόσθεση; μετατόπιση και ιζηματογένεση; εγκατάλειψη ή δημιουργία στον κύκλο της ζωής; Μια νεο-αρχαιολογία του τόπου θα αποκτούσε κάποτε ένα ενδιαφέρον αν στόχευε σε μία φαινομενολογική ανάγνωση του υπεδάφους. Και ίσως τότε να δινόταν η ευκαιρία να γραφτεί μια τρίτη στήλη στο μητρώο του, όπου το λόγο να έχει το ‘Leib’ (σώμα) της αθηναϊκής γής”. (Διδακτικές πολιτισμικές υποδομές: Το παράδειγμα των εργοταξίων του Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου Αθηνών ως φορέας εκπαίδευσης, Μάνια Μπενίση, Διπλωματική Εργασία ΕΜΠ, 2021)

Θα βρεθούμε, λοιπόν, εκεί που συναντήθηκε το γόνιμο χώμα του Ελαιώνα του Πεισιστράτου, το εύφορο έδαφος της αγροτικής Αθήνας των νεότερων χρόνων- μέχρι και τη δεκαετία του εξήντα- και η «νεκρή γη» που παρέδωσε η ανθρώπινη χρήση και οικονομία των τελευταίων εξήντα σχεδόν χρόνων, μέχρι τις μέρες μας με τον επερχόμενο... «εξευγενισμό» της περιοχής. Οι εν λόγω χώροι θα λειτουργήσουν με άλλα λόγια ως πεδία έρευνας και σύγχρονα Wunderkammer, που μέσω των έργων και των συζητήσεων θα αφηγηθούν και θα ερμηνεύσουν παλιές και νέες ιστορίες των ανθρώπων και των πόλεων της Ιεράς οδού, μέσα από το συνομιλείν και το συνυπάρχειν, μέσα από τις καταστροφές και τις μεταμορφώσεις του τοπίου και της ανθρωπογεωγραφίας της περιοχής.

ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟΣ

ΕΝΑΣ ΕΝΩΤΙΚΟΣ ΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΓΕΝΟΣ

Ανθρωπόκαινο: το έναυσμα για μια καθολική συνειδητοποίηση της πορείας της ανθρώπινης ύπαρξης μέσα στο στενότερο και ευρύτερο περιβάλλον της, ως μία παγκοσμιοποιημένη συνθήκη που περιλαμβάνει τα ορατά και μετρήσιμα αποτελέσματα όλων των παραμέτρων που τη δημιούργησαν κάτω από τον ανθρώπινο έλεγχο. Στην Αθηναϊκή γειτονιά, το Ανθρωπόκαινο διαβάζεται αβίαστα στην πορεία της Ιεράς οδού από τη φύση προς τον τεχνολογικό πολιτισμό στις στρωματογραφίες του Ελαιώνα και της Ελευσίνας. Ο χρόνος μηδέν, το τώρα, διαβάζεται στην επιφάνεια του ασκούπιστου, ρημαγμένου Ελαιώνα και της πολιτιστικής πρωτεύουσας Ελευσίνας, το χθες και το προχθές μας διαβάζεται στο κορεσμένο από ρύπους υπέδαφος, υπόγειο και θαλάσσιο νερό. Αντανακλώντας την στρωματογραφία του Ανθρωποκαίνου με φερτά ή απορριφθέντα υλικά ατάκτως ερριμμένα, η αντίστοιχη ανθρωπογεωγραφία κυριαρχείται από “απορριφθέντες” πληθυσμούς με μικρούς χρόνους παραμονής, χωρίς καμία προοπτική δημιουργίας ριζωματικής σχέσης με τον τόπο αυτόν, κάτι που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την εγγενώς γόνιμη και πάντοτε φιλόξενη γη του.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ _ Δημήτρης Αληθινός, Δημήτρης Αμελαδιώτης (performance), Αύγουστος Βεϊνόγλου, Μπάμπης Βενετόπουλος, Δημήτρης Γεωργακόπουλος, Γιώργος Γυπαράκης, Collectif MASI (performance), Campus Novel, Στέλλα Δημητρακοπούλου (performance), Μάρθα Δημητροπούλου, Θ΄ Εργαστήριο Ζωγραφικής (ΑΣΚΤ), Γιώργος Ζαμπουλάκης με Χρύσα Καρούση, Αναστασία Κυρίτση, Βασιλική Λέντζα, Γεωργία Μυλωνά και Ασημίνα Χριστοπούλου (performance), Θεόδωρος Ζαφειρόπουλος, Βάσια Ζόρμπαλη (performance), Carpen, Μιχαήλ Καρίκης, Κατερίνα Κατσιφαράκη, Δημήτρης Κοντοδήμος, Ζήσης Κοτιώνης, Άλεξ Λουλούδης (performance), Νίκος Μόσχος, Πανδώρα Μουρίκη, Μάνια Μπενίση, Δάφνη Νίτσου, Μαρία Οικονομοπούλου, Μαρία Παπαδημητρίου, Νίκος Παπαδημητρίου, Μυρτώ Παπαδοπούλου, Ελένη Πανουκλιά, Κώστας Παππάς, Βιβή Περυσινάκη, Λέα Ρουσσοπούλου, Βασίλης Σκυλάκος, Μάριος Σπηλιώπουλος, Δανάη Στράτου, Στεφανία Στρούζα, Σάββας Στρούμπος με Έλλη Ιγκλιζ (performance), Θόδωρος Τερζόπουλος (ομιλία), Τάσσος Τριανταφύλλου, Γιώργος Τσακίρης, Γιώργος Τσεριώνης, Φίλιππος Τσιτσόπουλος (performance), Ehsan Fardjadjniya, Μάριος Φούρναρης, περιοδικό ΦΡΜΚ (performance), Παντελής Χανδρής, Βιβέττα Χριστούλη, Διονύσης Χριστοφιλογιάννης.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ _ Μάνια Μπενίση, φωτογράφος, MSc Αρχ. Μηχ. Ε.Μ.Π., MSc Geol. Eng. ImperialCollege. Καλλιόπη Παπαγγελή, αρχαιολόγος, Επίτιμος Τμηματάρχης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και Μουσείων της Εφορείας Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής.

ΒΟΗΘΟΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ/ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΩΝ: ΑΘΗΝΑ ΛΑΣΗΘΙΩΤΑΚΗ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΗΛΕΣΗ

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΒΙΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ: ΣΙΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ stamatopouloua5@gmail.com +306907066655

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΕΛΠΙΔΑ ΧΑΡΙΤΟΥ charelpida@gmail.com +306987066982

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ

29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΩΣ 3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, ΣΑΒΒΑΤΟ, ΚΥΡΙΑΚΗ

14:30 - 20:30

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΟΥ ΜΕΤΡΟ ΕΛΑΙΩΝΑ

ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ ΜΕΤΡΟ - ΧΩΡΟΣ ΣΤΑ.ΣΥ ΜΑΡΚΟΝΙ 3

ΑΡΧΑΙΑ ΓΕΦΥΡΑ ΣΤΟΝ ΚΗΦΙΣΟ ΠΟΤΑΜΟ (τμήμα της αρχαίας Ιεράς Οδού), ΣΤΑΘΜΟΣ ΜΕΤΡΟ ΕΛΑΙΩΝΑ

ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΜΑΡΚΟΝΙ, ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΜΑΡΚΟΝΙ & ΜΑΔΑΡΩΝ

ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ Β - είσοδος από γειτονιά Μαρκόνι

*ΟΙ ΟΜΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΡΟΓΓΥΛΑ ΤΡΑΠΕΖΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ **ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΟΛΥΒΙ**, Ιερά Οδός 154 και Νάξου